

آموزش قیچک آلتو

جلد اول

تألیف و تدوین
آزاده شمس

کازگاه
موسیقی

تهران، خیابان حقوقی، شماره ۴۲
طبقه همکف، کدپستی: ۱۶۱۱۹
تلفن: ۷۷۶۰۱۰۲۰

آموزش قیچک آلتو جلد اول

تألیف و تدوین
آزاده شمس

تصویرگری جلد	ملیحه محسنی
چاپ اول	۱۴۰۳
تعداد	۵۰۰ جلد
لیتوگرافی	باران
چاپ و صحافی	محمد

© حق چاپ محفوظ است.

شایم دوره: ۹۷۹-۰۰-۸۰۲۶۴۱-۲۴-۲ ISMN: 979-0-802641-24-2
شایم: ۹۷۹-۰۰-۸۰۲۶۴۱-۲۵-۹ ISMN: 979-0-802641-25-9

برای دریافت اجرای صوتی ضبطها QR code را اسکن کنید.

فهرست مطالب

۶	مقدمه
۷	مرور مختصر تئوری موسیقی
۱۳	معرفی ساز قیچک
۱۴	نحوه‌ی گرفتن ساز و آرشه
۱۵	سیم‌های دست‌باز
۲۲	انگشت اول
۳۱	انگشت دوم
۳۹	انگشت سوم
۴۶	تمرین‌های گام دو ماژور
۴۷	انگشت چهارم
۵۵	نت‌های جدید برای انگشت دوم
۶۰	تمرین‌های گام سل مینور
۶۳	آشنایی با الگوهای ریتمیک متداول
۶۶	تمرینات میزان‌بندی $\frac{6}{8}$
۷۰	تمرین‌های نت‌های زینت
۷۳	تمرین ضدضرب و سنکپ
۷۴	خط اتحاد و اتصال
۷۶	منابع

مرور مختصر تئوری موسیقی

مهم‌ترین عوامل تشکیل‌دهنده‌ی موسیقی صدا و وزن هستند. صدا نتیجه‌ی حرکت ارتعاشی است که به وسیله‌ی گوش احساس می‌شود. صداهایی که دارای ارتعاشات نامنظم باشند «صداهای غیرموسیقایی» و آنهایی که پریودیک هستند و ارتعاشات منظم دارند «صداهای موسیقایی» نامیده می‌شوند.

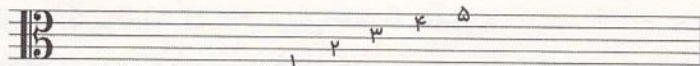
صداهای موسیقایی با علامت‌هایی به نام «نُت» نوشته و اجرا می‌شوند. همه‌ی نت‌های موسیقی در حالت «طبیعی»، از بم‌ترین تا زیرترین، تنها دارای هفت اسم هستند که عبارت‌اند از:

دو ر می فا سل لا سی

وسعت صداهای اصلی موسیقی، یعنی از بم‌ترین تا زیرترین اصوات، متجاوز از ۶۰ نت را دربرمی‌گیرد، در حالیکه نت‌ها فقط هفت نام دارند. در این پهنه‌ی گسترده، پس از هفتمین نت، نام آنها از آغاز تکرار می‌شود. به گفته‌ی دیگر، در ادامه‌ی پهنه‌ی اصوات موسیقی، همواره پیش از هر نت دو، نت سی و پس از هر نت سی، نت دو قرار دارد. این تکرار تا پایان یافتن اصوات موسیقی ادامه می‌یابد (منصوری ۱۳۷۶). البته بسامد یا فرکانس نت‌های تکرارشونده هر بار دو برابر بسامد نت‌های هم‌نام پیشین است. به فاصله‌ی این دو نت هم‌نام «اکتاو» یا «هنگام» گفته می‌شود. (منصوری ۱۳۷۶: ۳۳)

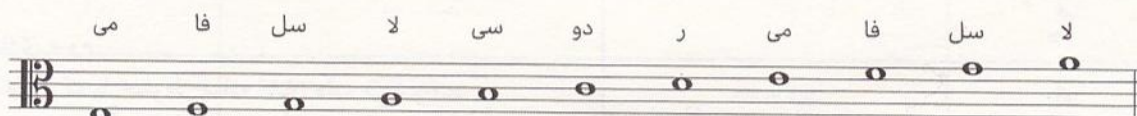
خطوط حامل

برای آنکه نت‌های موسیقی را در دوره‌ای پیاپی بتوان به خط موسیقی نوشت، خطوطی به کار برده می‌شود که «حامل» نام دارند (منصوری ۱۳۷۶: ۳۳). خطوط حامل پنج خط افقی و موازی هستند که نت‌ها بر یا میان آنها نوشته می‌شوند تا از هم تشخیص داده شوند. خطوط حامل از پایین به بالا شمرده می‌شوند. (پورتراب ۱۳۷۲: ۱۳)

کلید دوی خط سوم

«کلید» نشانه‌ای است که در ابتدای سمت چپ خطوط حامل قرار داده می‌شود و نام و صدای نت‌ها را تعیین می‌کند. (پورتراب ۱۳۷۲: ۱۴) کلید «دو» ی خط سوم بر روی خط سوم حامل پنج‌خطی قرار می‌گیرد و نشان می‌دهد که دوی میانی پیانو بر روی همین خط نوشته می‌شود. این کلید را، که از جمله برای نوشتن صدای بم خانم‌ها به کار می‌رود، «کلید آلتو» یا «کُتر آلتو» می‌گویند. این کلید برای نوشتن نت‌های سازهای آلتو به کار برده می‌شود.

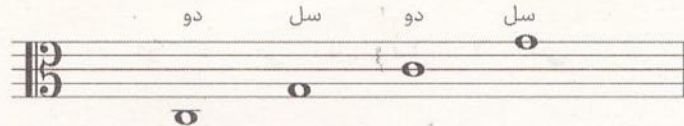

خطوط اضافه

هرگاه نت‌ها از بالا و پایین خطوط حامل تجاوز کنند، با استفاده از خطوط کوچک و موازی با خطوط حامل نوشته می‌شوند که به آنها «خطوط اضافه» می‌گویند (پورتراب ۱۳۷۲: ۱۶).

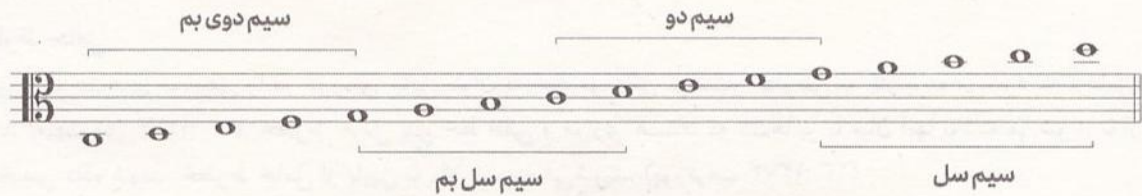
کوک قیچک آلتو

قیچک آلتو چهار سیم دارد. کوک سیم‌های قیچک آلتو از بم به زیر چنین است: دو، سل، دو، سل.

نت‌های پُزیسین اول قیچک آلتو

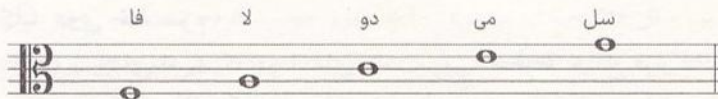
به کمک انگشت گذاری روی سیم‌های قیچک آلتو می‌توان سایر نت‌ها در گامی دلخواه را تولید کرد، مثل نمونه‌ی زیر:

روشی ساده برای به خاطر سپردن موقعیت نت‌ها بر روی خطوط حامل نت‌ها را بر روی خطوط حامل می‌توان به سه دسته تقسیم کرد.

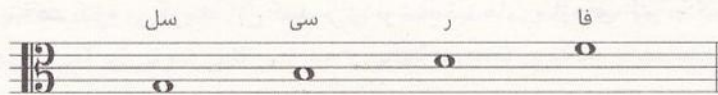
دسته‌ی اول

نت‌هایی که روی خطوط حامل قرار می‌گیرند.

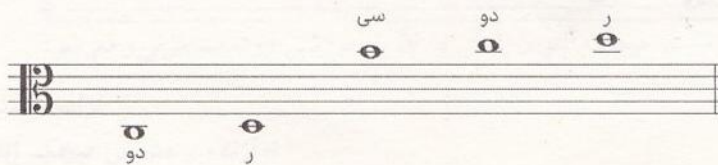
دسته‌ی دوم

نت‌هایی که بین خطوط حامل قرار می‌گیرند.

دسته‌ی سوم

نت‌هایی که با خطوط اضافه نشان داده می‌شوند.

بارون بارونه

آهنگ محلی

تنظیم برای قیچک اول و دوم: آزاده شمس

$\text{♩} = 108$

قیچک اول
 14
 قیچک دوم

6

12

18

Fine.

هنرجو در این درس باید خط قیچک دوم را بنوازد.

لالایی بابا

آهنگ و تنظیم: آزاده شمس

♩ = 80

قیچک اول

15

قیچک دوم

7

13

Fine.

هنرجو در این درس باید خط قیچک دوم را اجرا کند.
ملدی خط قیچک اول را پدر در دوران کودکی، هنگام خواباندنم، با کلامی از خود برایم می خواند.

در آسمان

♩ = 90

16

10

Fine.

با اینکه بیش از نیم قرن از ابداع ساز قیچک کلاسیک ایرانی توسط استاد ابراهیم قنبری مهر می‌گذرد، این ساز تا به امروز شیوه‌ی آموزشی مدونی نداشته است. قیچک اکثراً توسط نوازندگان ویلن و یا کمانچه، که پیشینه‌ی نوازندگی ساز زهی آرشه‌ای داشته‌اند، نواخته می‌شده، ولی امروزه این ساز علاقه‌مندان بیشتری را به خود جذب کرده است که تمایل دارند از ابتدا با ساز قیچک شروع کنند و، از این رو، خلأ متد مدون مخصوص این ساز بسیار احساس می‌شود. در این کتاب، از روشمندی آموزش سازهای زهی آرشه‌ای غربی، به ویژه منابع آموزشی ساز ویلن نظیر سوزوکی، ل ویلن و آهنگ‌های آسان برای ویلن، استفاده شده که با توجه به کوک و قابلیت‌های اجرایی ساز قیچک آلتو برای این ساز بازنویسی و تنظیم شده است. برای جذاب‌تر شدن یادگیری این کتاب، ملدی‌ها تنظیم شده‌اند و هنرجو می‌تواند، بعد از یادگیری قطعه، به تنهایی با همراهی فایل صوتی نیز تمرین کند.

آزاده شمس

داخل کتاب کیورکدی قرار گرفته که با اسکن آن توسط گوشی تلفن هوشمند امکان دسترسی به نسخه‌ی صوتی قطعات با اجرای آزاده شمس فراهم شده است.

کارگاه
موسیقی

9789641259179